

Nr 11.

Av herr **Clason** och friherre **Fleming**, om anslag för
anskaffande av tungt artilleri, kulsprutor m. m.

Bland erfarenheter på vapenteknikens område, som det nu pågående världskriget inpräglad, torde ingen hava gjort sig starkare gällande än den om den oerhörda vikten av dels tungt artilleri, dels kulsprutor och i övrigt materiel, erforderlig för det moderna ställningskriget. Fackmän, som närmare studerat krigföringen, och civile, som haft tillfälle att besöka fronterna, äro därom fullständigt ense. Sakens vikt har också klarnat för den stora allmänhet, ur vilken våra försvarare skola utgå; man och man emellan frågar man sig, om Sverige i detta avseende ännu äger fullt ut vad det behöver. Den i vissa fall helt säkert långvariga anskaffningstiden gör eljes, att åtgärder med det snaraste måste vidtagas för att fylla behoven.

Beträffande ett av de nämnda områdena, det *tunga artilleriets*, äger man en viss vägledning av aktstycken från sistlidne riksdag. I den kungl. propositionen nr 194 vid nämnda riksdag uttalades bland annat:

»Den av Kungl. Maj:t för riksdagen framlagda beräkningen av engångskostnaderna för lantförsvarets ordnande, var givetvis uppgjord med hänsyn till den kännedom, man vid tiden för beräkningens uppgörande hade om bristerna i vårt försvarsväsen. Det nu pågående världskriget har i förevarande hänseende givit oss åtskilliga lärdomar. Den viktigaste av dessa synes mig vara den synnerligen stora betydelsen av att äga tillräcklig tillgång på tung artillerimateriel. Jag har därför låtit verkställa utredning angående de åtgärder, som utan kaderökning kunna vidtagas för att man beträffande artillerimaterielen i största möjliga grad må kunna tillgodogöra sig de under kriget redan vunna erfarenheterna. Enligt vad denna utredning givit vid handen, skulle, utöver den artillerimateriel, som enligt 1914 års härordningsbeslut är avsedd att anskaffas, behöva ytter-

ligare anskaffas dylik materiel för en beräknad kostnad av sammanlagt 8,152,000 kronor.»

Längre fram i propositionen anför statsrådet och chefen för lantförvarsdepartementet vidare, att bland ifrågakommande krav, »det behov, som enligt min uppfattning bör i främsta rummet tillgodoses, är anskaffning av ytterligare artillerimateriel. Såsom förut nämnts, har härför beräknats ett belopp av 8,152,000 kronor. Med hänsyn till nödvändigheten av att tillgodose jämväl andra behov, torde dock för närvarande icke böra för ifrågavarande ändamål beräknas mera än 5,718,000 kronor.»

Kungl. Maj:t hemställde alltså om beviljande för ändamålet för år 1916 av ett belopp av 5,718,000 kronor.

Denna summa blev emellertid vid frågans behandling under riksdagen betydligt nedsatt. I stället för det av Kungl. Maj:t begärda beloppet anslogs nämligen i anledning av nämnda proposition till anskaffande av artillerimateriel endast 2,918,000 kronor.

Av det belopp, 8,152,000 kronor, som beräknats för det behov av artillerimateriel, vilket enligt fjolårets kungl. proposition borde »i främsta rummet» tillgodoses, måste alltså ytterligare 5,234,000 kronor anslås, innan sagda behov blivit fyllt. Det är vidare självklart, att uppskovet i fjol icke minskat, utan tvärtom ökat nödvändigheten att snarast fylla vad som brister, och det lider ej heller något tvivel, att sedan dess krigsskådeplatsernas erfarenheter på det kraftigaste ytterligare understrukit kravet härpå.

Vad åter angår *kulsprutor och i övrigt materiel, erforderlig för det modärna ställningskriget*, så har under senare tid anskaffning av kulsprutor ägt rum. Vad i detta hänseende är erforderligt för att tillgodose det sammanlagda behovet för linjen, reservformationerna och nödig materiel i reserv, torde dock ännu icke föreligga; och det måste därjämte beaktas, att även på detta område erfarenheterna från fronterna ådagalagt, hurusom de verkliga behoven äro större än vad tidigare antagits. För en summa av 3,000,000 kronor torde emellertid en avsevärd komplettering kunna verkställas.

Beträffande det i fjolårets proposition nr 194 gjorda äskandet heter det i statsrådsprotokollet:

»Det synes mig icke lämpligt att till statsrådsprotokollet vidare än som nu skett redogöra för detta ärende; riksdagens vederbörande utskott torde därom erhålla närmare upplysningar genom de handlingar, som tillhandahållas utskottet».

Samma anledning föreligger givetvis att här icke ingå på närmare

detaljer av förslaget. Det bör emellertid framhållas, att ett alltför starkt detaljbindande i en anslagsfråga av denna natur, särskilt under nuvarande förhållanden, icke synes böra ske. Det gäller att i varje fall erhålla så goda vapen som möjligt, och både den alltjämt förbättrade tekniken och de växlande möjligheterna att anskaffa det ena eller det andra måste då göra, att en viss frihet bör hållas öppen för den, som skall hava ansvaret att anskaffa det bästa möjliga. En sådan frihet kan till och med vara den nödvändiga förutsättningen för en klok och sparsam men effektiv hushållning.

På grund av ovanstående hemställa vi,

att riksdagen ville för år 1917 bevilja ett extra anslag av 8,234,000 kronor för anskaffande av dels tungt artilleri, dels kulsprutor och i övrigt materiel, erforderlig för det moderna ställningskriget.

Stockholm den 24 januari 1916.

Sam. Clason.

Herman Fleming.
